

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové, soudce JUDr. Ivo Pospíšila a soudkyně JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **J. F. M.**, zastoupen Mgr. Petrem Duškem, advokátem se sídlem Nový lesík 998/5, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 4. 2018, č. j. OAM-585/ZA-ZA06-VL18-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 2. 2020, č. j. 43 Az 20/2018 – 87,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Petru Duškovi **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 3.400 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 26. 6. 2016 žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou odůvodnil svou obavou z možného zadržení a uvěznění v zemi původu – Kubánské republice, neboť se nevrátil do vlasti ve stanovené lhůtě, vyjadřoval se proti kubánskému režimu a byl v kontaktu s kubánskými disidenty. Žalovaný vydal dne 24. 4. 2018 rozhodnutí, kterým žádosti žalobce nevyhověl a neudělil mu mezinárodní ochranu dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou, kterou krajský soud neshledal důvodnou a zamítl ji. Shodně s žalovaným dospěl k závěru, že v případě žalobce nebyly naplněny důvody pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Soud sice považoval žalobcův azylový příběh (podle kterého byl na Kubě považován za „nedůvěryhodnou“ osobu, neboť se nebál, byť v omezené míře, projevovat kritické názory vůči vládě, a proto o něj projevovala zvýšený zájem kubánská tajná policie; neměl možnost dosáhnout na lepší pracovní pozice) v základních rysech za věrohodný, jeho obtíže však nedosáhly takové intenzity, aby je bylo možné považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, či směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Stejně tak soud neshledal,

že by stěžovatelem popisované obtíže založily odůvodněný strach z pronásledování. Žalobce dle soudu nesplnil ani podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, neboť není přiměřeně pravděpodobné, že by mu po případném návratu na Kubu hrozilo uvěznění s ohledem na jeho dřívější potíže s kubánskou tajnou policií, či kvůli jeho snaze emigrovat z Kuby.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu projednání.

[4] Stěžovatel připomněl, že z jeho výslechu v řízení před žalovaným a z jeho výpovědi před krajským soudem vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

- Stěžovatel byl z důvodu svých politických názorů několikrát do roka předvoláván tajnou policií, tzv. Departamento de la Seguridad del Estado (dále jen „DSE“), na výslechy a varování.
- Pokud by stěžovatel na předvolání nereagoval, byl by stíhán a uvězněn.
- Výslechy probíhaly v izolovaných prostorách bez účasti svědků, jen s rozvědčíky DSE.
- Stěžovateli bylo ze strany DSE opakovaně vyhrožováno ztrátou postavení, práce, zneplatněním VŠ titulu a později vykonstruovaným stíháním a vězením.
- DSE měla přehled o jeho stycích, rodinném i soukromém životě.
- Intenzita pohrůžek se postupem času stupňovala, a stěžovatel se proto obával o své bezpečí i bezpečí svých blízkých.

[5] Stěžovatel je přesvědčen, že se v jeho případě jednalo o pronásledování dle § 12 zákona o azylu. Krajský soud tento pojem vyložil příliš striktně, v rozporu se zákonem o azylu i s judikaturou Nejvyššího správního soudu. Stěžovatel má za to, že se v jeho případě jednalo o „pronásledování na kumulativním základě“ (viz rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2007, č. j. 1 Azs 40/2007 – 129, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS, nebo ze dne 22. 5. 2009, č. j. 5 Azs 7/2009 - 98, č. 1913/2009 Sb. NSS). Za to lze považovat sledování a velmi časté omezování osobní svobody, a to zejména pokud je prováděno nekontrolovaně tajnou policií, spojené se systematickým psychickým nátlakem, vystupňovaným výhrůžkami bezprávným uvězněním. Dle rozsudku č. j. 5 Azs 7/2009 - 98 může být pronásledováním rovněž vyhrožování vykonstruovaným obviněním ze závažné trestné činnosti.

[6] Dále stěžovatel namítl, že žalovaný uplatňuje rozdílný přístup ke skutkově obdobným případům. Krajský soud tento přístup toleruje. Žalovaný totiž v obdobných případech kubánských emigrantů ještě přibližně 2 roky před stěžovatelem posoudil žádosti o mezinárodní ochranu jako důvodné. Situace na Kubě je přitom, pokud jde o lidská, občanská i politická práva, setrvalá a praktiky režimu se výrazněji nemění. Postup žalovaného tak je v rozporu se zásadou legitimního očekávání.

[7] Podle stěžovatele se žalovaný dopustil vážných procesních vad. Mezi ty patří kladení návodných otázek a selektivní hodnocení důkazů (žalovaný pomínil zprávy mezinárodních organizací svědčící ve prospěch tvrzení stěžovatele), což způsobilo porušení zásady nestranosti (§ 7 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu). Dále došlo k porušení poučovací povinnosti (§ 4 odst. 2 správního řádu) tím, že žalovaný stěžovatele v rodném jazyce seznámil

pouze s některými podklady založenými ve spisu, konkrétně s těmi, které svědčily v jeho prospěch. Tato pochybení sice krajský soud uznal, ovšem nesprávně je nepovažoval za natolik závažná, že by měla vést ke zrušení rozhodnutí žalovaného. Pokud jde o skutková zjištění, žalovaný se v odůvodnění svého rozhodnutí zabýval téměř výhradně skutečnostmi a důkazy svědčícími pro zamítnutí stěžovatelovy žádosti; důkazy svědčící ve prospěch stěžovatele zcela zamlčel a nevypořádal se s nimi. Krajský soud sice některá pochybení žalovaného napravil, porušení zásady nestrannosti však zcela pominul a s podklady žalovaného dále pracoval.

[8] Napadený rozsudek je dle stěžovatele nedostatečně odůvodněný. Krajský soud totiž nedostatečně zdůvodnil, že nedošlo k vážným zásahům do základních práv stěžovatele zajištěných Úmluvou; nezabýval se otázkou, zda u stěžovatele nedošlo k pronásledování na kumulativním základě; nezabýval se možným naplněním některé ze skutkových podstat obsažených v čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice, zejména otázkou použití psychického násilí a využití policejních opatření prováděných diskriminačním způsobem.

[9] Závěrem stěžovatel vysvětlil, proč považuje svou kasační stížnost za přijatelnou. Směřuje totiž k vyřešení dvou podstatných otázek: i) Je sledování a velmi časté omezování osobní svody výslechy tajnou policií, byť nejde o standardní policejní zatčení, pokud je spojeno se systematickým psychickým nátlakem, který je vystupňován výhrůžkami bezprávným uvězněním, pronásledováním na kumulativním základě ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu? ii) Je žadatel oprávněn dovolat se na základě obdobných případů rozhodnutých ze strany žalovaného v minulosti v souladu se zásadou legitimního očekávání vyhovujícího rozhodnutí? Je žalovaný oprávněn bez dalšího změnit svůj přístup k takovýmto obdobným případům, aniž by se změnila situace v domovské zemi žadatelů o azyl?

[10] Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že považuje kasační stížnost za nedůvodnou, navíc nepřesahující vlastní zájmy stěžovatele. Nejvyšší správní soud by ji proto měl jako nepřijatelnou odmítnout. Kasační námitky dle žalovaného dostatečně nereagovaly na obsah napadeného rozsudku a setrývaly v úrovni žalobních námitek.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná. Jedná se však o věc mezinárodní ochrany, a proto se soud podle § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, je nutno kasační stížnost odmítnout jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; 4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O žádný z těchto případů se však ve věci stěžovatele nejedná.

[12] Nejprve se soud zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku. Vlastní přezkum rozhodnutí krajského soudu je totiž možný pouze za předpokladu, že splňuje kritéria přezkoumatelnosti, tedy, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí je natolik závažnou vadou, že k ní soud

přihlíží i bez námítky, z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud se v napadeném rozsudku zabýval podstatou žalobní argumentace a srozumitelně vysvětlil její nedůvodnost. Z jeho rozhodnutí je zřejmé, proč tvrzené obtíže, kterým musel stěžovatel čelit v zemi původu, nepovažoval za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, resp. čl. 9 kvalifikační směrnice, a to ani za tzv. pronásledování na kumulativním základě.

[13] Pokud jde o samotné věcné posouzení, krajský soud postupoval v souladu s ustálenou judikaturou, jestliže dospěl k závěru, že v případě stěžovatele nebyly naplněny podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu.

[14] V rozsudku ze dne 25. 1. 2011, č. j. 6 Azs 36/2010 – 274, č. 2290/2011 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud shrnul, že pronásledováním je jak jednání, které vede k porušení neomezitelných lidských práv (například zákaz mučení, zákaz otroctví, právo na právní subjektivitu), tak souběh různých opatření, jež by sama o sobě nebyla pronásledováním, ale ve svém součtu jsou natolik závažná jako zásah do těchto práv (tzv. „pronásledování na kumulativním základě“, srov. stěžovatelem odkazované rozsudky č. j. 5 Azs 7/2009 - 98, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70).

[15] Pronásledování na kumulativním základě mělo dle stěžovatele spočívat zejména v tom, že na něj činila nátlak kubánská policie, která ho opakovaně vyslýchala kvůli jeho kritickým projevům vůči vládě (činěným mezi přáteli a v práci, setkávání s disidenty; stěžovatel však nebyl politickým aktivistou), byl považován za tzv. „nedůvěryhodnou osobu“, neměl přístup k lepším pracovním pozicím, a byl omezován rovněž ve společenském životě. Krajský soud provedl výslechy stěžovatele, v rámci něhož stěžovatel v souvislosti s policejním nátlakem upřesnil, že v roce 2013 ho tajná policie pozvala do běžného domu, upozornila ho, že jeho protivládní projevy mohou mít negativní následky. V listopadu 2015 ho policie při předvolání informovala, že proti němu vykonává represe, konkrétně, že mu znemožnila získat práci, o kterou usiloval, a sdělila mu, že s ním zahájí trestní stíhání. Z jeho výpovědi však nevyplývalo, že by proti němu policie vyvíjela fyzický nátlak, že by byl zadržen či mučen. Stěžovatel byl navíc dle svého tvrzení naposledy vyslýchán v roce 2015, přičemž nezmínil, že by od té doby až do svého vycestování z Kuby v červnu roku 2016 měl nějaké další obtíže. Krajský soud tedy správně zhodnotil, že ústrky v práci a ze strany policie, jimž stěžovatel v zemi původu čelil, nedosahují takové intenzity, že by je ve svém souhrnu bylo možno považovat za pronásledování. Tento závěr odpovídá rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu, který za možné pronásledování na kumulativním základě považoval např. opakované policejní výslechy související s politickým aktivismem, trvající několik hodin či vygradované domovní prohlídkou, případně včetně zahájení trestního stíhání (viz rozsudky NSS ze dne 16. 5. 2019, č. j. 9 Azs 20/2019 – 59, či ze dne 14. 6. 2012, č. j. 6 Azs 4/2012 – 67).

[16] Stěžovatel dále tvrdil, že v obdobných případech kubánských emigrantů byly přibližně dva roky před ním posouzeny žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako důvodné. Neuvedl však žádný konkrétní případ, ve kterém tomu tak mělo být. Nejvyšší správní soud přitom na žádost zástupce stěžovatele vyčkal s rozhodnutím věci, neboť stěžovatel přislíbil obdobné případy doložit, avšak nakonec tak neučinil. Nelze tak shledat, že by byl postup žalovaného v rozporu se zásadou legitimního očekávání. Nadto tuto námítku stěžovatel ani neuvedl v žalobě, proto ji ani nelze považovat za přípustnou (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

[17] Krajský soud dále správně posoudil, že procesní vady, jichž se žalovaný v průběhu azylového řízení dopustil, nebyly natolik intenzivní, aby způsobily nezákonnost napadeného rozhodnutí. Krajský soud sám uznal, že žalovaný kladl stěžovateli poněkud návodné otázky; toto pochybení však soud napravil tím, že stěžovatele sám vyslechl, a to ke skutečnostem, jež byly rozhodné pro posouzení, zda obtíže stěžovatele dosahovaly intenzity pronásledování (konkrétně

k průběhu policejních výslechů). Při posouzení věci přitom vycházel z podkladů, na které stěžovatel v žalobě odkazoval, a které žalovaný dle názoru stěžovatele nedostatečně zohlednil (Zpráva Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických, 3. března 2017, Výroční zpráva Human Rights Watch 2017, či Výroční zpráva Amnesty International, 22. února 2017). S krajským soudem lze přitom souhlasit, že žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav věci; při posouzení stěžovatelovy žádosti vycházel z relevantních podkladů, na základě nichž tvrzení stěžovatele řádně vyhodnotil.

[18] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud uzavírá, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje zájmy stěžovatele, a proto není důvod pro její přijetí k věcnému projednání. Posuzovaná věc se netýká otázek, které dosud nebyly řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu (tedy zejména jde o otázku posouzení pronásledování ve smyslu zákona o azylu), jak argumentuje stěžovatel. Z dosavadní rozhodovací praxe je zřejmé, že obtíže stěžovatele ani ve svém souhrnu nebyly natolik intenzivní, aby je bylo možno považovat za pronásledování dle § 12 zákona o azylu. Pokud jde o otázku legitimního očekávání, k té již soud výše uvedl, že stěžovatel nijak nespécifikoval, v jakých obdobných případech žalovaný v minulosti rozhodoval odlišně, a nebylo tak ani možno posoudit, z čeho konkrétně své legitimní očekávání vyvozuje. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení se při odmítnutí kasační stížnosti opírá o § 60 odst. 3, větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[20] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 20. 6. 2018, č. j. 43 Az 20/2018 - 21, ustanoven zástupcem Mgr. Petr Dušek, advokát. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje žalobce i v řízení o kasační stížnosti. Hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce přitom platí stát. Soud určil odměnu advokáta v souladu s § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), částkou 3.100 Kč za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti) a dále částkou 300 Kč, která představuje paušální náhradu hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Výše odměny tedy činí celkem 3.400 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. července 2020

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu